

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรมนั้น เป็นปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ ปัญหาหนึ่งซึ่งเพิ่งจะมีการถกเถียงกันอย่างจริงจังเมื่อไม่นานมานี้เอง ปัญหาดังกล่าว เกิดจากนักสุนทรียศาสตร์กลุ่มหนึ่งมองเห็นว่าความหมายที่แท้จริงของศิลปะกำลังถูก บิดเบือนด้วยการนิยามตามความพึงพอใจ นักสุนทรียศาสตร์กลุ่มนี้คิดว่าการให้ความหมายของศิลปะในลักษณะเช่นนี้จะทำให้ศิลปะกลายเป็นเพียงสิ่งไร้สาระ ซึ่งอันที่จริง แล้วศิลปะน่าจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มีไว้เพื่อความดีงามของมวลมนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งให้ความบันเทิงเท่านั้น จะเห็นได้จากคอลสตอยซึ่งเป็นนักสุนทรียศาสตร์ คนหนึ่งในกลุ่มนี้ได้ปฏิเสธนักสุนทรียศาสตร์ทั้งหลายที่ได้ให้ความหมายของศิลปะโดย อ้างจากความพึงพอใจ จากนั้นก็ได้เสนอความคิดว่าศิลปะที่ดีนั้นต้องเป็นศิลปะที่รับใช้ ศีลธรรมหรือรับใช้ชีวิตของมวลมนุษย์ แนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ดังกล่าวนี้มีชื่อเรียกว่า "ศีลธรรมนิยม" (Moralism) นักสุนทรียศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับพวกศีลธรรม นิยมที่พยายามให้ศิลปะเป็นเครื่องมือรับใช้ศีลธรรม พวกนี้มีชื่อว่า "สุนทรียนิยม" (Aestheticism) พวกสุนทรียนิยมไม่เพียงแต่เชื่อว่า กิจกรรมทางศิลปะไม่ใช่ เครื่องมือในการรับใช้สิ่งใดที่อยู่นอกเหนือศิลปะ เช่น ศีลธรรม แล้ว พวกสุนทรียนิยม ยังเชื่ออีกว่า คุณค่าทางศิลปะไม่ได้มีความสัมพันธ์ใดใดกับคุณค่าทางศีลธรรมอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ ออสการ์ ไวลด์ หนึ่งในพวกสุนทรียนิยมที่ว่า "เงื่อนไข อันแรกของการวิจารณ์ (ซึ่งไวลด์ถือว่าเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง) ก็คือว่า นักวิจารณ์พึงระลึก ไว้ว่า ขอบข่ายของศิลปะและขอบข่ายของจริยศาสตร์นั้นมีการแบ่งแยกกันอย่างสิ้นเชิง" อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรมจะมีความเป็นมาอย่างไร ก็ตาม ปัญหาที่ยังเป็นปัญหาที่น่าจะนำมาถกเถียงหรือวิเคราะห์กันอยู่ เพราะทั้ง

ศิลปะและศีลธรรมยังเป็นคุณค่าสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งจะอธิบายถึงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรมตาม
ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เคยกล่าวไว้ ซึ่งได้แก่ทฤษฎีศีลธรรมนิยมและทฤษฎีสุนทรียนิยม
ทฤษฎีทั้งสองจะนำมาอธิบายอย่างละเอียดในบทที่ 2 และบทที่ 3 นอกจากนี้ยังต้องการ
เสนอความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างศิลปะกับศีลธรรมด้วย โดยจะกล่าว
ไว้ในบทที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยนี้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ศิลปะกับศีลธรรมน่าจะมีความสัมพันธ์กัน
ศิลปะกับศีลธรรมไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ ทั้งนี้เพราะ ศิลปะ
บางชิ้นมีความงดงามเพราะมีเรื่องราวของศีลธรรมเป็นองค์ประกอบ และในการ
รับรู้งานศิลปะที่มีเรื่องราวของศีลธรรมนั้นบางครั้งยังต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับศีลธรรม
และในการจะเป็นคนมีศีลธรรมได้นั้นบางครั้งก็ต้องอาศัยศิลปะ เป็น เครื่องช่วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำโดยการวิเคราะห์แนวคิด เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ
กับศีลธรรมทั้งที่เป็นความคิดของนักปรัชญาในอดีตและปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ข้อมูล
จากหนังสือและบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้เข้าใจ
แนวคิดพื้นฐานที่นักปรัชญาแต่ละฝ่ายนำมาสนับสนุนความคิดของตนว่ามีความคล้ายคลึง
หรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นจึงมาวิเคราะห์ดูว่าทฤษฎีเหล่านี้มีจุดบกพร่องอย่างไร
และความคิดที่ถูกต้องในเรื่องนี้เป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประการแรกนั้นคาดว่าจะได้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรม ประการที่สองนั้นคาดว่าจะอาจเป็นแนวทางในการสร้างงานศิลปะของศิลปิน เพื่อประโยชน์ของสังคมต่อไป